

ЗБІРНИК ПРАЦЬ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ: ВИПУСК VI, ОБ'ЄДНАНИЙ

До «Технологічної секції» увійшли наукові праці «Засоби і форми використання ресурсів мережі Інтернет у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» (С.Баран), «До проблеми використання ІКТ у процесі вивчення математики майбутніми медичними працівниками» (І.Борак), «Організація і проведення гурткових занять із технологічної творчості та машинознавства» (М.Бородіч, С.Лесик), «Використання тестових завдань сервісу Google classroom з метою моніторингу навчальних досягнень учнів з біології» (М.Гапонюк), «Індустріальний парк: сутність, значення та особливості функціонування (С.Колісецький), «Використання творчих проєктів у формуванні проєктно-технологічних компетентностей майбутніх учителів технологій» (М.Олексюк, Р.Петрик), «Реалізація практичних методів на уроках трудового навчання» (М.Олексюк, Л.Плетюк), «Формування інформаційно-цифрової компетентності учнів на уроках трудового навчання» (М.Олексюк, М.Разумей) і «Роль самостійної роботи майбутніх учителів трудового навчання та технологій під час вивчення професійно орієнтованих дисциплін» (І.Цісарук).

«Педагогічну секцію» представили А.Жданкіна («Патріотичне виховання старшокласників у ЗЗСО як педагогічна проблема»), О.Зіза («Компетентнісний підхід до формування музичного мислення студентів-оркестрантів закладів вищої освіти»), Н.Ковальчук, А.Синішина («Використання потенціалу декоративно-ужиткового мистецтва у процесі виховання учнівської молоді»), Ю.Колядко, Т.Дукач («Розвиток національної свідомості на уроках трудового навчання»), Б.Кусень («Формування мовленнєвої компетентності дітей через упровадження в освітній процес інноваційних технологій «Колаж» і «Кола Ейлера»»), Т.Мозгова (Авдими-рець) («Інклюзивна дошкільна освіта в Україні: реалії та перспективи»), І.Онищук («Перцептивні прояви у спілкуванні»), У.Переходько, С.Хомич, Р.Пілат («Міжпредметні зв'язки – основний засіб інтеграції та узагальнення знань і видів навчальної діяльності»), С.Шабага, М.Панчук («Проблема розвитку творчих здібностей школярів в умовах сучасної школи»), О.Шевць («Floor time як засіб, що полегшує адаптаційний період дитини з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти») і Д.Шеретюк («Основні інститути й

агенти гендерної соціалізації особистості»). Наукові розвідки п'яти авторів склали зміст «Секції фізичної культури»: «Типологічне різноманіття природоохоронних, наукових, історико-культурних насаджень Кременецького району» (О.Бондар, Ю.Діхтяр), «Гурткова робота з біології як засіб активізації пізнавальної активності учнів» (Г.Дем'янчук), «Формування екологічної грамотності старшокласників під час вивчення біології та екології» (М.Ліщинович), «Використання інноваційних технологій під час викладання біології та екології» (О.Тригуба, О.Галаган) та «Ефективність застосування біологічно активних речовин за показниками ростових процесів у посівах люпину білого» (О.Тригуба).

Завершальна «Секція фізичної культури» розкриває тематичне наповнення наукових розвідок фахівців фізичної культури: В.Банаш аналізує «Систему оцінювання у фізичному вихованні студентів», Д.Галадей – «Застосування ігрового методу у процесі навчання технічним прийомом на уроках футболу в ЗЗСО»; В.Довгаль, В.Чижик висвітлюють «Experimental methods of physical activity aimed at improving and improving the performance of adolescents from the delay»,

Т.Кучер, О.Шевчук – «Особливості формування пізнавального інтересу підлітків до занять фізичною культурою»; Д.Дубів наголошує на «Формуванні мотивації молодших школярів на уроках фізичної культури (футбол)», Г.Кедрич, В.Довгаль – на «Самоосвіті вчителя фізичної культури», Г.Кедрич, О.Степанюк – на «Авторитеті вчителя фізичної культури у старшокласників». Г.Лаврін, І.Гакало аналізують «Вплив засобів скандинавської ходьби на рівень здоров'я старшокласників», С.Лисенко – «Теоретико-методичні особливості організації та проведення сучасного уроку фізичної культури», О.Попілевич звертає увагу на «Формування швидкісних здібностей школярів засобами фізичної культури», І.Середа, М.Майстренко – на «Фітнес-аеробіку як форму підвищення ефективності розвитку координаційних здібностей у старших класах», О.Солтис – на «Підготовку фахівців дошкільної освіти до використання оздоровлювальних технологій з фізичного виховання за кордоном».

Наукове видання «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках» і «Literis et artibus: нові горизонти» містить фотозвіт про семінар-турпохід та науково-практичну конференцію.

КРАЄЗНАВЧА СПАДЩИНА НЕВТОМНОГО ДОСЛІДНИКА

Ольга СТАВІНСЬКА, Ольга КАЙДА

(до 85-річчя від дня народження Гаврила Чернихівського)

Гаврило Чернихівський – краєзнавець, дослідник Кременеччини, історик, літературознавець, поет, журналіст, член Всеукраїнської спілки краєзнавців (1992) та Національної спілки письменників України (2005), лауреат премій у галузі охорони пам'яток історії та культури ім.В.Антоновича (1998) та літературно-мистецької ім. братів Лепких (2001–2002), Міжнародної премії фонду родини Водяників-Швабінських (2004) та інших нагород.

Творчий ужинок історика-краєзнавця Г. Чернихівського дуже багатий. З-під його пера вийшло понад 150 наукових праць, тисячі літературо-, крає-, та музеєзнавчих статей у пресі, кілька сотень віршів. Він активний учасник численних міжнародних науково-практичних конференцій. Частина його вражаючого доробку зберігається в бібліотеці КОГПА ім.Тараса Шевченка.

У 1987 році побачила світ перша книга «Кременець: путівник», в основу якої покладено багаторічні пошуки, опрацювання літописів, археологічні знахідки. Багато своїх досліджень Г. Чернихівський присвятив розвитку культури. Він почав пошук матеріалів з історії виникнення та діяльності друкарень на Кременеччині в XVI–XVII ст., Вищої Волинської гімназії. 1992 року вийшло друком дослідження «Кременеччина. Історичне та культурне краєзнавство». Це перша спроба подати у зібраному вигляді матеріали з історичного та літературного краєзнавства Кременеччини. На основі вивчених архівних, наукових джерел автор простежує багатовікову історію Кременеччини в монографії «Кременеччина від давнини до сучасності», де характеризує природу краю, охоплює головні віхи минулого, дає оцінку найбільш вагомим історичним подіям, фактам, особам. У путівнику «Кременецький краєзнавчий музей» автор висвітлює історію регіону Південно-Західної Волині від найдавніших часів до кінця XX століття.

Після проголошення незалежності України Г.Чернихівський повертає із забуття славетні імена української історії, літератури, науки, культури. У 1996 році вийшло з друку монографічне дослідження «Олександр Неприцький-Грановський: життя і творчість» про уродженця села Великі Бережці вченого, поета, громадсько-політичного діяча, який 64 роки прожив у США, став першим з українців професором американського університету, все життя борювався за визволення українського народу з-під чужоземного панування, за створення суверенної Української держави. Гаврило Іванович був ініціатором та організатором літературно-меморіального музею Олександра Неприцького-Грановського в селі Великі Бережці та в 2006 до 120-річчя від дня народження поета-науковця видав нарис-путівник «Великобережечський літературно-меморіальний музей Олександра Неприцького-Грановського».

У 2002 році у співавторстві з дружиною Валентиною Чернихівською автор видав монографію «Оксана Лятуринська: життя і творчість» – перше багатопланове дослідження про видатну українську письменницю, скульптора, графіка, писанкарку, уродженку Кременеччини, яка майже 50 років жила в еміграції. 2005-го року дослідник порадував читачів першим в Україні ґрунтовним монографічним дослідженням «Улас Самчук: сторінки біографії» про українського Гомера ХХ століття, редактора, видавця, публіциста, громадсько-політичного діяча на тлі епохи, в якій він жив і творив.

Опублікував дослідник низку статей про громадсько-політичних діячів, життя й діяльність яких пов'язані з Кременеччиною. Всі ці матеріали увійшли в серію видань Г.Чернихівського «Портрети пером», в яких зібрано нариси

про письменників, вчених, громадсько-політичних діячів краю.

У виданні «Портрети пером: статті, есе, рецензії Кн. 1.» дослідником-краєзнавцем змальовано 31 портрет популярних письменників, учених, громадсько-політичних та релігійних діячів Кременеччини, серед яких – Улас Самчук, Оксана Лятуринська, Олександр Неприцький-Грановський, Борис Харчук, Іван Гнатюк, Галина Гордасевич, Борис Козубський, Роман Бжеський, Семен Жук, Олег Штуль-Жданович, Юрій Пундик, Степан Генсірук, Ігор Юхновський.

Друга книга з представленого циклу написана в співавторстві з донькою Оксаною Легкун. В ній змальовано 24 портрети популярних письменників, учених, громадсько-політичних, музичних та релігійних діячів, фольклористів, доля яких пов'язана із Кременеччиною: Михайло Драгоманов, Улас Самчук, Оксана Лятуринська, Олександр Неприцький-Грановський, Іван Савич, Георгій Петрук-Попик, Григорій Радощівський, Анатолій Котович, Андрій Кушніренко, Мирослава Попілевич, Олександр Гринько, родина Свідерських та ін. Нариси про музичних діячів та фольклористів краю написані Оксаною Легкун.

У 3-й книзі змальовано 14 портретів письменників, митців, учених, громадсько-політичних та релігійних діячів Кременеччини. Це Улас Самчук, Оксана Лятуринська, Олександр Неприцький-Грановський, Іван Гнатюк, Галина Гордасевич, Ігор Герета та ін. Значне місце відведено публікаціям. Вперше видруковано щоденник О. Неприцького-Грановського за 1910–1913 роки, інтерв'ю Яра Славутича із професором О. Грановським, документи про участь професора Василя Біднова у громадському та релігійному житті Кременця початку 20-х років ХХ ст. Вперше публікується листування О.Лятуринської та О.Неприцького-Грановського. Подані рецензії на книги Антоніни Листопад, Людмили Майдіної, Галини Гордасевич.

Четверта книга тетралогії вийшла в 2012 р., вже після смерті науковця. Тут вперше видруковані «Драгоманознавчі дослідження» автора, виконані у 70-80-х роках ХХ ст. і опубліковані у різних збірниках, часописах. Ці дослідження розкривають (чи не вперше в українській історіографії) погляди Михайла Драгоманова перш за все як історика українського народу, містять спогади про Марію Вавричин-Сторчак та про вчителя історії Олексія Медвідя, інших учителів. Вперше опубліковано велике есе Олени Хилюк (Мороз) «Творчий силует Гаврила Чернихівського», рецензії на книгу Ю. Камасєва «Мед з дікалоном» та на роман Василя Шкляра «Чорний ворон».

Крім науково-дослідної праці, краєзнавець видав ще й збірку вибраних поезій «Серця клич» патріотичної та ліричної тематики, пісні на слова Євгена Плужника, Марії Хоросницької, Зої Кучерявої, на авторські тексти, а також твори, покладені на музику іншими композиторами.

Г.Чернихівський брав активну участь у написанні «Історії міст і сіл Української РСР: в 26 т. Тернопільська область». Станом краєзнавця побачили світ збірка поезій Ю.Ваврового-Виливчука «Наче скошений цвіт...: вибрані твори», казки «Циганські ліки», зібрані С. Даушковим.

Наукова, творча, краєзнавча та літературна спадщина самого дослідника висвітлена в життєписно-бібліографічній студії «Гаврило Чернихівський: життєписно-бібліографічна студія» (уклад. М. Друневич), яка є бібліографічним покажчиком опублікованих праць Гаврила Чернихівського.

Серед наукових публікацій Г. І. Чернихівського слід назвати «Олександр Неприцький-Грановський (1887–1976)», «Оксана Лятуринська: життєписно-бібліогр. студія», «Волинь

у наукових працях діаспори // Матеріали I-III наук.-краєзнав. конференцій «Остріг на порозі 900-річчя» (1990-1992рр.)» за ред. Г.В. Сорочук, «Кременець; Почаїв», «Немеркнучі сторінки минулого: до 750-річчя оборони Кременця від орд Батия», «Святиня нашої історії», «Твердиня на Замковій горі: до 750-річчя оборони Кременця від орд Батия», «Немеркнуча пам'ять: до 750-річчя битви кременчан з ордами Батия», «Доля страдницька крилами б'є [С. Даушков]», «Українські літописи XVII-XVIII ст. у творчій спадщині М. Драгоманова», «... Й на раменах муки в'язниць [В. Кархут: письменник, лікар]», «Науковець, син сільського коваля [Степан Генсірук]», «Будівничий Галицько-Волинської держави: до 800-річчя від дня народження князя Данила Галицького», «Магдебурзьке право в історії Кременця», «Зачарований Кременецем поет: Іван Гнатюк», «Кременецькими стежками Уласа Самчука: до 105-ї річниці від дня народження видатного письменника», «Жила... любила... плакала... сміялася...: до 75-річчя від дня народження Галини Гордасевич», «Літературно-меморіальному музею – 15 років: в Тиллявці Шумського району музею Уласа Самчука», «Ю. Словацький в українських краєзнавчих дослідженнях: стаття // Україна і Польща доби Романтизму: образ сусіда: матеріали міжнародної наукової конференції, присвячені 190-річчю з дня народження Юліуша Словацького».

Інформацію про Гаврила Чернихівського можна знайти у виданнях: Гаврило Чернихівський: [коротка біографічна довідка] // Літературне Тернопілля 1984–2007 рр. : антологія / редкол. : Б. Бастюк, О. Герман, Р. Гром'як [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2007. – С. 627 – 635; Василюшин О. Внесок Г. Чернихівського в українське самчужознавство : стаття // Актуальні проблеми гуманітарної освіти : зб. наукових праць. – Кременець : КОГПІ, 2006. – Вип. 2. – С.143-144; Кравець О. Світоглядні пошуки волинського краєзнавця Гаврила Чернихівського // Минуле, сучасне і майбутнє очима молоді: зб. студентських наукових робіт.– Кременець, 2009. – Вип. 4, 2008/2009 навчальний рік. – С.53-60; Ленчук Р. Зі своїх 75 років кременецька філологія і письменниця Валентина Чернихівська 45 живе любові й злагоди з чоловіком Гаврилом // Діалог. – 2005. – 19-26 листоп. – 3 груд.; Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2006 рік : бібліогр. покажч. / уклад. М. Друневич. – Т.: Підручники і посібники, 2005. – С. 96-99; Мазурок В. Південна Волинь в краєзнавчих дослідженнях Гаврила Івановича Чернихівського // Чернихівський Г. Портрети пером / Г. Чернихівський. – Кременець, 2008. – Кн. 3. – С.96-300; Мороз О. В. Грані творчості кременечанина Гаврила Чернихівського: історико-краєзнавчі пошуки // Litteris et Artibus: нові горизонти [Текст]: збірник наукових праць / КОГПА ім. Тараса Шевченка; Рада молодих науковців; за заг. ред. Р.О.Дубровського. – Хмельницький : ФОП Цюпак, 2017. – Вип. 1. – С.53-61; Нові лауреати : [лауреати премії (III) Фонду Волянків-Швабінських при фундації Укр. Вільного Ун-ту в Нью-Йорку – Гаврило та Валентина Чернихівські («Оксана Лятуринська»)] // Літ.Україна. – 2004. – 29 квіт. – С. 4; Очеретний А. Попереду – нові пошуки : [про присвоєння звання «Заслужений працівник культури України» Г. Чернихівському] / А. Очеретний // Свобода. – 2007. – 27 черв. – С. 6; Савчук Е. Пам'яті краєзнавця, науковця, літературного та громадського діяча Г. І. Чернихівського // Діалог. – 2016. – 30 вересня. – С.8, Фарина І. ... Бо серце кличе: Гаврилу Чернихівському – 60 // Тернопілля '96: регіональний річник. – Тернопіль: Збруч, 1996. – С.501-502; Фарина І. Заперечення чортової дюжини : [про Г. Чернихівського, дослідника славетних земляків] // Свобода. – 2006. – 27 трав. – С. 8.